

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 112/02-23

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 26. marca 2003 v senáte zloženom z predsedu Štefana Ogurčáka a zo sudcov Lajosa Mészárosa a Daniela Švábyho prerokoval prijatú sťažnosť Ing. J. L., bytom Z., zastúpeného advokátom JUDr. J. B., Z., vo veci porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 28 Cb 143/96 a takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 28 Cb 143/96 **p o r u š i l** právo Ing. Jozefa Lopúcha, aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietáhov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Okresnému súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 28 Cb 143/96 **p r i k a z u j e** vo veci konať bez zbytočných prietáhov.

3. Ing. Jozefovi Lopúchovi **p r i z n á v a** primerané finančné zadost'učinenie v sume 30 000 Sk (slovom tridsaťtisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd Bratislava I povinný mu vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením zo 7. októbra 2002 sp. zn. I. ÚS 112/02 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na konanie sťažnosť Ing. J. L., bytom Z. (ďalej aj „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. J. B., Z., ktorou namietal porušenie svojho práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 28 Cb 143/96.

Z predmetnej sťažnosti vyplynulo, že 15. februára 1996 podal sťažovateľ, vtedy ešte na Obvodný súd Bratislava 1 (teraz Okresný súd Bratislava I – ďalej len „okresný súd“) návrh na vydanie platobného rozkazu na zaplatenie sumy 62 235 Sk s prísl. proti žalovanému - Správe a údržbe domov Staré Mesto ako nástupníckemu subjektu po zrušenom štátnom podniku Bytový podnik I Bratislava. Konanie je vedené pod sp. zn. 28 Cb 143/96.

Sťažovateľ uviedol, že od 14. marca 1996, keď ho okresný súd vyzval, aby zaslal doklad o tom, že žalovaný má právnu subjektivitu, pričom on túto výzvu splnil 1. apríla 1996, bol okresný súd nečinný až do vytýčenia prvého pojednávania 13. novembra 1997. Medzitým sťažovateľ z dôvodu nečinnosti okresného súdu podal dvakrát sťažnosť štátnej správe súdov (20. februára 1997 a 25. augusta 1997). Po oznámení podpredsedníčky okresného súdu, že vo veci nebol vydaný platobný rozkaz z dôvodu jeho nesprávneho označenia a taktiež v dôsledku vyjadrenia žalovaného, bolo nariadené pojednávanie až na 28. marec 2000, keď bolo vykonané dokazovanie. Ďalšie pojednávania potom boli 2. mája 2000, 2. júna 2000, 6. apríla 2001 a 5. júna 2001, avšak bez meritórneho rozhodnutia.

Podľa názoru sťažovateľa postupom okresného súdu dochádza k takým priet'ahom v konaní v označenej veci, ktoré majú za následok porušovanie jeho základného práva upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy. V tejto súvislosti požiadal aj o primerané finančné zadost'učinenie. Svoju žiadosť odôvodnil tým, že od roku 1996 dodnes sú zmrazované jeho finančné prostriedky, ktoré potrebuje na podnikanie, pričom ani nie je isté, či aj v prípade úspechu v spore so žalovaným vzhľadom na plynutie času bude uspokojený. Navrhol, aby ústavný súd rozhodol, že „Okresný súd pre Bratislavu 1 v konaní vedenom pod čís. 28 Cb 143/1996 o zapl. sumy 62 235.- Sk aj s prísl. vo veci žalobcu Ing. Lopúch - Renostav, 960 01 Zvolen, Jesenského č. 75 proti žalovanému Správa a údržba domov Staré Mesto so sídlom Obchodná č. 52, 813 43 Bratislava porušil ústavné právo sťažovateľa priznané v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a to právo na prejednanie jeho veci súdom bez zbytočných priet'ahov“ a „aby svojím rozhodnutím priznal sťažovateľovi primerané finančné zadost'učinenie v sume 60 000.- Sk, ktorú sumu je povinný vyplatiť Okresný súd Bratislava 1 sťažovateľovi do 2 mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia Ústavného súdu“.

V rámci prípravy pojednávania sa na základe žiadosti ústavného súdu k opodstatnenosti prijatej sťažnosti (ďalej len „sťažnosť“) písomne vyjadrili obaja účastníci konania: Okresný súd Bratislava I, zastúpený predsedom JUDr. M. L., listom z 23. októbra 2002 č. Spr. 2052/00 a sťažovateľ, zastúpený svojím právnym zástupcom, vyjadrením z 24. novembra 2002.

Predseda okresného súdu vo svojom stanovisku zrekapituloval podstatné skutočnosti týkajúce sa konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 28 Cb 143/96 a v závere stanoviska vyjadril nasledovný názor: „Ako odporca zastávame názor, že 8 pojednávanií v jednom spore, s tým že už predtým ako nám bolo doručené rozhodnutie Ústavného súdu, bolo vytýčené deviate pojednávanie, nemožno charakterizovať ako nedostatočnú činnosť sudcu v spore a to najmä vzhľadom na fakt, že zákonná sudkyňa má vo svojom oddelení 820 sporov k dnešnému dňu“. Predseda okresného súdu navrhol, aby ústavný súd sťažnosť Ing. J. L. ako nedôvodnú zamietol, a to v celom rozsahu.

Sťažovateľ k vyššie uvedenému stanovisku vo svojom vyjadrení uviedol, že v konaní sp. zn. 28 Cb 143/96 od podania žaloby 21. februára 1996 do uskutočnenia prvého pojednávania uplynula lehota 45 mesiacov. Sťažovateľ ďalej podrobil kritike, podľa jeho názoru, neefektívny postup okresného súdu v konaní. Podľa názoru sťažovateľa prieťahy v konaní nemôže ospravedlniť skutočnosť, že zákonný sudca má pridelených na rozhodnutie 820 sporov. V závere svojho vyjadrenia sťažovateľ zotrval na podanej sťažnosti.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci. V dôsledku toho senát predmetnú sťažnosť prerokoval na svojom zasadnutí bez prítomnosti účastníkov, ich zástupcov a verejnosti len na základe písomne podaných stanovísk účastníkov a obsahu dotknutého súdneho spisu.

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd ku dňu vydania tohto nálezu zistil nasledovný priebeh a stav konania vo veci vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 28 Cb 143/96:

Dňa 21. februára 1996 podal sťažovateľ návrh na vydanie platobného rozkazu na zaplatenie sumy 62 235 Sk s prísl. Návrh bol zaevidovaný pod sp. zn. Rob 217/96.

Dňa 17. marca 1996 bol sťažovateľ súdnou tajomníčkou okresného súdu vyzvaný, aby doložil doklad o právnej subjektivite odporcu, a zároveň bol vyzvaný, aby zaslal listiny, na ktoré sa v návrhu odvoláva (sťažovateľ túto výzvu prevzal 22. marca 1996).

Dňa 3. apríla 1996 okresný súd zaslal návrh odporcovi s tým, aby sa k tomuto vyjadril (odporca túto výzvu prevzal 9. apríla 1996).

Dňa 11. apríla 1996 bol spis prevedený do oddelenia „Cb“ pod sp. zn. 28 Cb 143/96.

Dňa 2. decembra 1997 bolo sťažovateľovi zaslané vyjadrenie odporcu k návrhu z 15. apríla 1996.

Dňa 20. mája 1999 bol navrhovateľ vyzvaný na odpoveď k vyjadreniu odporcu a doloženie dokladov o svojej právnej subjektivite.

Dňa 23. júna 1999 sťažovateľ osobne doručil odpoveď na vyjadrenie odporcu a výpis zo živnostenského registra.

Dňa 16. novembra 1999 sa uskutočnilo v poradí prvé pojednávanie vo veci, ktoré súd odročil na 1. február 2000 s tým, že uložil právnenému zástupcovi odporcu v lehote 15 dní doručiť sťažovateľovi kópiu znaleckého posudku a sťažovateľovi, aby sa v lehote 1 mesiaca k predmetnému posudku vyjadril.

Dňa 1. februára 2000 sa uskutočnilo v poradí druhé pojednávanie vo veci.

Dňa 28. marca 2000 sa uskutočnilo v poradí tretie pojednávanie vo veci.

Dňa 2. mája 2000 sa uskutočnilo v poradí štvrté pojednávanie vo veci, na ktorom sťažovateľ svoju neúčast' ospravedlnil.

Dňa 2. júna 2000 sa uskutočnilo v poradí piate pojednávanie. Okresný súd právnenému zástupcovi odporcu v lehote 15 dní uložil oznámiť súdu meno, priezvisko a dátum narodenia svedkyne, ktorú žiada vypočuť.

Dňa 6. júla 2000 okresný súd požiadal odporcu, aby v lehote 15 dní oznámil súdu meno, priezvisko a dátum narodenia svedkyne, ktorú žiada vypočuť.

Dňa 21. septembra 2000 okresný súd opätovne požiadal odporcu, aby v lehote 15 dní oznámil súdu meno, priezvisko a dátum narodenia svedkyne, ktorú žiada vypočuť.

Dňa 9. októbra 2000 odporca oznámil údaje o svedkyni.

Dňa 6. apríla 2001 sa uskutočnilo v poradí šieste pojednávanie vo veci, ktoré okresný súd odročil na 4. máj 2001 s tým, že odporcovi okresný súd uložil v lehote 15 dní doložiť do súdneho spisu kúpnu zmluvu so svedkyňou, zápis o odovzdaní bytu, zmluvu uzavretú s Ing. C. a doklad o úhrade čiastky Ing. C.

Dňa 3. mája 2001 odporca osobne doručil okresnému súdu požadované listiny.

Dňa 4. mája 2001 sa uskutočnilo v poradí siedme pojednávanie vo veci, ktoré okresný súd odročil na 5. jún 2001 za účelom vypočutia svedka, ktorého meno, priezvisko odporca oznámi v lehote 7 dní, sťažovateľ v tej istej lehote mal doručiť súdu doklad o zaplatení súdneho poplatku a otázky na svedka.

Dňa 9. mája 2001 odporca oznámil meno a priezvisko svedka.

Dňa 5. júna 2001 sa uskutočnilo v poradí ôsme pojednávanie vo veci, ktoré okresný súd za účelom zváženia ustanovenia súdneho znalca odročil na neurčito.

Dňa 30. júla 2001 bol sťažovateľ vyzvaný na zaplatenie súdneho poplatku (výzvu prevzal 6. augusta 2001).

Dňa 22. augusta 2001 sťažovateľ súdny poplatok zaplatil.

Dňa 7. októbra 2002 bol určený termín v poradí deviateho pojednávania na 28. novembra 2002.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal (...).

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa čl. 48 ods. 2 druhej vety ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov (...).

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na štátnom orgáne sa právna neistota osoby neodstráni. Až právoplatným rozhodnutím súdu sa vytvára právna istota. Pre splnenie ústavného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátny orgán vec prerokoval.

Ústavné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov sa zásadne naplní až právoplatným rozhodnutím štátneho orgánu, na ktorom sa osoba domáha odstránenia právnej neistoty ohľadom svojich práv (II. ÚS 26/95).

Je nesporné, že právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy sa vzťahuje na konanie prvostupňového súdu. Ústava a ani procesné predpisy upravujúce činnosť súdov v občianskych veciach totiž nevynímajú súdy z ich povinnosti konať bez zbytočných priet'ahov v žiadnej veci, ktorej môže byť poskytnutá súdna ochrana (I. ÚS 70/98).

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka a postup súdu (II. ÚS 79/97, I. ÚS 3/00). Podľa týchto kritérií posudzoval ústavný súd aj predmetnú vec.

Ústavný súd je toho názoru, že predmetné konanie o zaplatenie finančných prostriedkov vzhľadom na skutkovú a právnu povahu sporu nemožno hodnotiť ako zložitú vec.

Pokiaľ ide o druhé kritérium, teda správanie sťažovateľa, okresný súd netvrdil, že by konanie sťažovateľa zapríčiňovalo priet'ahy v konaní. Ani ústavný súd nezistil žiadnu významnú skutočnosť, na základe ktorej by bolo možné považovať konanie sťažovateľa za také, ktoré by zapríčiňovalo zbytočné priet'ahy v konaní. Ústavný súd však nemohol prehliadnuť skutočnosť, že sťažovateľ oneskorene reagoval na niektoré výzvy okresného súdu (napr. z 2. decembra 1997), čo mohlo ovplyvniť dĺžku konania, avšak táto skutočnosť nemohla ovplyvniť celkove zbytočné priet'ahy v tomto konaní.

Pokiaľ ide o tretie kritérium (postup súdu), ústavný súd z hľadiska čl. 48 ods. 2 ústavy sa zameril na nasledovné štádiá konania:

1) Štádium konania od podania návrhu po vytýčenie prvého pojednávania (od 21. februára 1996 – do 16. novembra 1999) trvalo viac ako 45 mesiacov.

V tomto štádiu konania je úlohou súdu vo všeobecnosti preskúmať podmienky konania a pripraviť vec tak, aby mohla byť prejednaná na pojednávaní a spravidla na jedinom pojednávaní aj rozhodnutá (§ 114 ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku v znení neskorších predpisov). Je zrejmé, že súd v tomto štádiu vykonáva spravidla jednoduché a časovo nenáročné úkony (doručenie návrhu druhému účastníkovi, šetrenie splnenia podmienok konania a pod.). Len osobitne mimoriadne okolnosti môžu odôvodniť (ospravedlniť) také dlhé trvanie úvodného štádia konania, ako tomu bolo v danom prípade. Zo strany okresného súdu pritom žiadne takéto dôvody neboli tvrdené a ani zistené.

Ústavný súd konštatuje, že už v úvodnom štádiu tohto konania okresný súd postupoval so značnými zbytočnými priet'ahmi.

2) Štádium konania od 16. novembra 1999 trvá i do dňa vydania tohto nálezu, pretože vo veci nebolo vydané meritórne rozhodnutie.

Vzhľadom na značné priet'ahy už v úvodnom štádiu konania bolo možné od okresného súdu legitímne očakávať, že vec riadne pripravil na prejednanie a ďalej to, že okresný súd bude konať s osobitnou starostlivosťou v záujme realizácie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Ústavný súd však dospel k záveru, že tomu tak nebolo.

O nedostatku dostatočnej pripravenosti na prejednanie veci svedčí skutočnosť, že až 30. júla 2001 okresný súd vyzval s'ťažovateľa na zaplatenie súdneho poplatku v správnej výške a až na ôsmom pojednávaní (5. júna 2001) súd začal zvažovať ustanovenie súdneho znalca.

Vo veci sa konalo celkom osem pojednávaní, pričom druhé štádium konania trvá už viac ako 3 roky bez vydania meritórneho rozhodnutia. Podľa názoru ústavného súdu okresný súd nekonal v tomto štádiu konania s osobitnou starostlivosťou, akú bolo možné od neho v záujme realizácie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy legitímne očakávať. Neuniklo totiž pozornosti ústavného súdu, že medzi piatym a šiestym pojednávaním uplynulo viac ako 10 mesiacov, pričom od oznámenia mena, priezviska a dátumu narodenia svedkyne odporcom (9. októbra 2000) sa ďalšie pojednávanie konalo až po viac ako 5 mesiacoch, pričom toto päťmesačné obdobie

nie je vyplnené absolútne žiadnou činnosťou okresného súdu. Od ôsmeho pojednávania uplynulo viac ako 16 mesiacov, pokým bolo vytýčené ďalšie pojednávanie na 28. november 2002, pričom toto obdobie nie je vyplnené žiadnou činnosťou okresného súdu smerujúcou k odstráneniu právnej neistoty, pretože sa okresný súd zaoberal podmienkami konania (vyrubenie súdneho poplatku v správnej výške).

V druhom štádiu konania teda okresný súd opätovne konal so značnými a treba konštatovať, že aj so zbytočnými priet'ahmi. Okresný súd ani nekonal tak, ako bolo možné od neho legitímne očakávať za účelom odstránenia stavu právnej neistoty vyplývajúcej z právneho sporu medzi účastníkmi konania.

Podľa názoru ústavného súdu uvedené obdobia nečinnosti okresného súdu neboli ospravedlnené žiadnymi dôvodmi, ktoré by bolo možné považovať za dostatočné a relevantné, a preto ústavný súd dospel k záveru, že bez akýchkoľvek zákonných dôvodov mali rozhodujúci vplyv na už sedem rokov trvajúce konanie.

Vychádzajúc z ustálenej judikatúry ústavného súdu je zrejmé, že sa nebolo možné stotožniť s argumentmi predsedu okresného súdu uplatnenými v jeho stanovisku k opodstatnenosti sťažnosti.

Množstvo vecí pridelených sudcovi konajúcemu v tej-ktorej veci nie je dôvodom ospravedlňujúcim objektívne existujúce priet'ahy v konaní. Podľa názoru ústavného súdu nadmerné množstvo vecí, v ktorých sa musí zabezpečiť súdne konanie, by mohlo len dočasne ospravedlniť vzniknuté priet'ahy, a to len v tom prípade, že sa za tým účelom prijali včas a adekvátne opatrenia (mutatis mutandis I. ÚS 39/00, I. ÚS 55/02), inými slovami povedané otázky množstva vecí, personálne a organizačné problémy súdu nie sú v zásade ústavne významné pre posúdenie toho, či došlo k zbytočným priet'ahom v konaní (III. ÚS 14/00).

Ústavný súd už tiež vyslovil, že je vecou štátu a organizácie práce súdov, aby za situácie, ak tomu nebráni žiadna zákonná prekážka, nedochádzalo k zbytočným priet'ahom v konaní. Uplatnenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov nemôže byť zmarené len preto, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov súdu na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty (II. ÚS 52/99).

Povahu objektívnych príčin možno priznať právnym udalostiam, ale uplatnenie ústavou zaručeného práva sa nemôže zmariť nenáležitým správaním štátnych orgánov, ktoré v mene štátu zabezpečujú uplatnenie práv zaručených ústavou (II. ÚS 64/97).

V právnom štáte, v ktorom sú ako neoddeliteľné súčasti okrem iných stelesnené také princípy, ako sú právna istota a spravodlivosť (princíp materiálneho právneho štátu), čo možno spoľahlivo vyvodit' z čl. 1 ústavy, sa osobitný dôraz kladie na ochranu tých práv, ktoré sú predmetom jej úpravy. Povinnosťou všetkých štátnych orgánov je zabezpečiť reálnu možnosť ich uplatnenia tými subjektmi, ktorým boli priznané (I. ÚS 10/98).

Ďalej samotná skutočnosť, že sa v danej veci konalo osem pojednávaní, ešte nenasvedčuje tomu, že okresný súd konal s osobitnou starostlivosťou. Táto skutočnosť sama osebe nemôže ospravedlniť dĺžku konania. Pomerne vysoký počet pojednávaní môže totiž nasvedčovať náročnosti prejednávanej veci, čo však daný prípad nie je, ale aj nedostatočnej pripravenosti súdu na prejednanie veci a neefektívnosti vedenia konania. Preto je dôležité rozlíšiť konanie pomalé a neúčinné, to znamená konanie so zbytočnými priet'ahmi a konanie, ktoré trvá dlho z dôvodu zložitosti prejednávanej veci (I. ÚS 92/97).

Ústavný súd už vyslovil, že pre naplnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony (bez ohľadu na ich počet). K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu (I. ÚS 10/98).

Je nakoniec zrejmé, že okresný súd sa v druhom štádiu konania nevyvaroval značných období nečinnosti, ktoré ústavný súd posúdil ako zbytočné priet'ahy.

Ústavný súd v tejto súvislosti prihliadol aj na povahu predmetného konania (uplatnenie pohľadávky za zaplatenie ceny za dielo), jeho význam pre sťažovateľa ako podnikateľa v súvislosti s jeho podnikateľskou činnosťou.

Ústavný súd už uviedol, že v právnom štáte sú vzťahy medzi veriteľmi a dlžníkmi založené na očakávaní, že dlžníci si budú plniť svoje povinnosti, a tiež, že štát bude túto zásadu podporovať a poskytne veriteľom primeranú právnu ochranu v konaní pred súdmi (mutatis mutandis PL. ÚS 11/96), a ďalej, právo podnikat' sa v súkromnom záujme chráni ako zdroj obživy jednotlivca (II. ÚS 70/97).

Predmet konania vyvolával významné implikácie vo vzťahu k uvedeným ústavným hodnotám, a preto sa mohol sťažovateľ legitímne spoliehať na to, že okresný súd poskytne rýchlu a účinnú ochranu jeho uplatneným právam a bude postupovať so zvýšenou starostlivosťou.

Je potrebné konštatovať, že sťažovateľ bol vo svojej dôvere sklamaný, na čo musel súd tiež prihliadnúť aj pri určení výšky primeraného finančného zadosťučinenia.

Z týchto dôvodov ústavný súd konštatuje, že uvedená nečinnosť okresného súdu je porušením základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

Sťažovateľ uplatnil požiadavku na primerané finančné zadosťučinenie v sume 60 000 Sk. Ústavný súd túto požiadavku posúdil nasledovne:

Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie ako náhradu nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch. Podľa ods. 5 citovaného ustanovenia ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Pri rozhodovaní o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia vychádzal ústavný súd z ustanovenia § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde a s prihliadnutím na všetky okolnosti zakladajúce porušenie namietaného práva vrátane významu predmetu sporu pre sťažovateľa a s prihliadnutím na skutočnosť, že bolo opodstatnené očakávanie včasného odstránenia jeho právnej neistoty, ako aj na rozsah a intenzitu, akou nečinnosť súdu na sťažovateľa doliehala, preto ústavný súd podľa zásad spravodlivosti uznal za odôvodnené priznať sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie vo výške 30 000 Sk.

Pre úplnosť ústavný súd uvádza, že v dôsledku ústavným súdom konštatovaného porušenia základného práva sťažovateľa na prerokovanie jeho veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 druhej vety ústavy je povinnosťou okresného súdu vykonať nápravu protiústavného stavu (II. ÚS 48/97) a vec prerokovať bez zbytočných prietahov.

Náhradu trov konania sťažovateľ neuplatnil.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. marca 2003